

Mottaker
FINANSDEPARTEMENTET
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 22/3893

Vår ref.: 2022/0438-2

Saksbehandler: Magne Olai Alvestad Geber
Saksansvarlig: Gjermund Nese

Dato: 19.10.2022

Høringsuttalelse – forslag om forbud mot returprovisjon

Innledning

Konkurransetilsynet viser til høringsbrev fra Finansdepartementet 17. august 2022 med forslag om å forby vederlag til eller fra andre enn kunden, såkalt returprovisjon, ved formidling av spareprodukter. Høringsnotatet er utarbeidet av Finanstilsynet på vegne av Finansdepartementet. Høringsfristen er satt til 18. november 2022.

Adgangen til å motta vederlag fra eller yte vederlag til andre enn kunden er underlagt særlige krav i lov og forskrift. Reglene om returprovisjon for verdipapirforetak ble innskjerpet i 2018. Foretakenes ulike tilpasninger til de nye kravene har ført til en utvikling av flere nye betalingsmodeller, særlig ved fondsdistribusjon. Som følge av dette har det blitt svært vanskelig for ikke-profesjonelle kunder å sammenligne priser hos ulike distributører.

Forslag til endringer

For å sikre et minimumsnivå av sammenlignbarhet mellom prisene på ulike spareprodukter, foreslår Finanstilsynet å fastsette et forbud mot å motta vederlag fra eller betale vederlag til andre enn kunden i forbindelse med ytelse av investeringstjenester til ikke-profesjonelle kunder. På grunn av likheten mellom produktene som tilbys, foreslås et slikt forbud også å gjelde for distribusjon av forsikringsbaserte investeringsprodukter. Forbudet vil kun gjelde for norske aktører og norske filialer av utenlandske aktører, og dermed ikke for utenlandske aktører som yter tjenester i Norge uten å være etablert her.

Finanstilsynet foreslår videre at forvaltningsselskaper for verdipapirfond forbys å yte vederlag til, eller motta vederlag fra, andre enn kunden i forbindelse med markedsføring og salg av fondsandeler til ikke-profesjonelle kunder. Finanstilsynets forslag omfatter også betalinger til forvaltningsselskapets tilknyttede agenter.

Konkurransetilsynets merknader

Konkurransetilsynet deler Finanstilsynets vurdering av at et forbud mot returprovisjoner kan føre til mer forståelige prismodeller som kan gjøre det lettere for kunden å sammenligne priser for likeartede produkter. Dette antas å føre til sterkere konkurranse, noe som kan gi kundene lavere priser og bedre tjenester. Dette støttes av at returprovisjonen normalt har utgjort et høyere beløp enn plattformavgiften som distributørene har innført. Tilsvarende erfaringer har

man i Nederland, der forbud mot returprovisjoner har tilrettelagt for distribusjon av mer kostnadseffektive investeringsprodukter til kundene og økt konkurranse mellom produsenter av investeringsprodukter til fordel for kundene.

Konkurransetilsynet deler Finanstilsynets vurdering av at et forbud mot returprovisjoner vil føre til at kunden normalt vil måtte betale særskilt for investeringsrådgivning.

Returprovisjoner innebærer at kostnaden ved rådgivning normalt er inkludert i prisen for spareproduktet. Dette fører til at kunden betaler for rådgivning, uavhengig av om kunden mottar rådgivning. Dersom returprovisjoner forbyr, kan kunden velge om vedkommende vil betale for investeringsrådgivning eller ikke. Distributørene må da konkurrere om investeringsprodukter og rådgivning separat. Da blir det mulig for kunden å skille mellom pris for spareproduktet og pris for distribusjonen. Konkurransetilsynet mener at dette vil legge til rette for økt konkurranse mellom tilbydere av investeringsprodukter og rådgivningstjenester, herunder fremvekst av uavhengige investeringsrådgivere og kostnadseffektive selvbetjeningsportaler, til gode for kundene. Dette kan bidra til bedret konkurranse mellom etablerte aktører, samt lavere etableringshindre for uavhengige distributører av investeringstjenester og rådgivningstjenester.

Konkurransetilsynet er enig i Finanstilsynets vurdering av at foretak som mottar returprovisjon ved formidling av spareprodukter, kan ha en egeninteresse i å fremme eller anbefale produkter eller distribusjonskanaler som fører til returprovisjon. Dette vil kunne svekke foretakets forutsetninger for å ivareta kundenes interesser på beste måte.

Konkurransetilsynet deler Finanstilsynets vurdering av at et forbud kan motvirke dette. Et forbud vil imidlertid ikke fjerne incentivet til å selge egne produkter i de store bankkonsernene, og vil derfor ikke løse interessekonflikten som kan oppstå mellom bankkonsernet og dets kunder.

Konkurransetilsynet er enig med Finanstilsynet i at reglene knyttet til returprovisjon bør være så like som mulig ved ytelse av investeringstjenester og ved distribusjon av forsikringsbaserte investeringsprodukter, for å unngå konkurransemessige vridninger.

Forbudet mot returprovisjoner ved ytelse av investeringstjenester og for markedsføring og salg av andeler i verdipapir fond vil kun gjelde for norske aktører og norske filialer av utenlandske aktører, ettersom det kun er disse som er underlagt norsk særregulering. Utenlandske aktører som yter slike tjenester i Norge uten å være etablert med filial her vil dermed ikke være omfattet av forbudet, hvilket gir utvidede muligheter for tilpasning sammenlignet med norske aktører. Ulike rammevilkår for norske og utenlandske aktører kan ha uheldige konkurransemessige virkninger. Konkurransetilsynet bemerker at de konkurransemessige sidene knyttet til dette kunne vært utredet nærmere i høringsnotatet.

Med hilsen

Gjermund Nese (e.f.)
Avdelingsdirektør

Mottaker

FINANSDEPARTEMENTET

Postadresse

Postboks 8008 Dep

*Poststed*0030 OSLO
Norge*Kontakt/e-post*

postmottak@fin.dep.no